

Дневник

(стенографски)

на

XIX^{то} обикновено Народно събрание

Втора изважнредна сесия

49. заседание, петък, 16 септември 1921 г.

(Открыто от подпредседателя Х. Т. Манолов в 10 ч. 40 м. пред пладне)

Председателствующий Х. Манолов: (Зважи) Заседанието е открыто.

Моля г. г. народните представители да наседат по места си.

Моля секретаря г. Консулов да провери присъствующите г. г. народни представители.

Секретар д-р К. Консулов (з): (Прочита списъжка.) От заседанието съм отсъствували следните народни представители: Ариф Агушев, Димитър Анастасов, Селим х. Ахмедов, Стефан Бакърджиев, Атанас Буров, Асен Вапцаров, Власи Власковски, Никола Габровски, Беню Гърбов, Георги Данчилов, Стефан Даскалов, Георги Димитров, Иван Димитров, Спас Дупариков, Алии Ходжа Ибраимов, Иван Колачев, Величко Козинчжи, д-р Неделко Колушев, Петър Кораков, Радослав Крайчев, Ангел Кундадлев, Тенчо Къйосев, Александър Людсканов, д-р Ганчо Марков, Енчо Марковски, д-р Кънчо Миланов, Георги Минев, Васил Мулетаров, Михаил Неков, д-р Петър Ораховац, Никола Пъндарев, Станко Панайотов, Георги Попов, Димитър Попов, Гани Радев, Стойко Ризов, д-р Марко Сапарев, Димитър Стоев, Иван Цанков, Тодор Цеков, Станко Щастов, Кънчо Чамев, Александър Чапрашкиев, Крум Чапрашкиев, Георги Чернооков, Димитър Яблански и Илия Янулов)

Председателствующий Х. Манолов: (Зважи) От 216 души народни представители присъствват 126. Има нужното число и заседанието е редовно.

Преди да пристъпим към дневния ред, съобщавам на г. г. народните представители, че съм постъпили заявления за отпуск:

От кюстендилския народен представител г. Тодор Цеков, с което иска да му се разреши единодневен отпуск, за 16 т. м. Бюрото му разрешава.

От бургаския народен представител г. Стефан Бакърджиев, с което иска единодневен отпуск, за 16 т. м. Бюрото му разрешава.

От варненския народен представител г. д-р Марко Сапарев, с което иска двудневен отпуск, от 16 т. м. Бюрото му разрешава.

От бургаския народен представител г. Георги Попов, с което иска тридневен отпуск от 16 т. м. Бюрото му разрешава.

От варненския народен представител г. Радослав Крайчев, с което иска тридневен отпуск, от 16 т. м. Бюрото му разрешава.

От бургаския народен представител г. Гани Радев, с което иска единодневен отпуск, за 16 т. м. Бюрото му разрешава.

От търновския народен представител г. Никола Габровски, с което иска единодневен отпуск, за 16 т. м. Бюрото му разрешава.

От мъстаплийския народен представител г. д-р Неделко Колушев, с което иска двудневен отпуск, от 16 т. м. Бюрото му разрешава.

От бургаския народен представител г. Щелиян Сокуров, с което иска да му се извинят направените отсъствия от 9 до 15 т. м. включително. Бюрото му ги извинява.

От петричкия народен представител г. Никола Иван Гешов, с което иска да му се извинят направените отсъствия на 9, 10, 11, 12 и 13 т. м. Бюрото му ги извинява.

Минаваме по-нататък към дневния ред.

Д-р А. Гиргинов (д): Преди дневния ред искам думата.

Председателствующий Х. Манолов: Кажете какво има да кажете.

Д-р А. Гиргинов (д): Тия речи, които се печатат, от името на Народното събрание ли се печатат? Знае ли бюрото как се печатат? Защото констатирам, че в тези речи на г. министъра има формени фалшивки, умышлено изоставяни на пасажи и изявления тук на народните представители. Знае ли бюрото, държи ли контрол и прави ли такъв контрол върху тия речи?

Председателствующий Х. Манолов: Ще заявя по този случай, че бюрото в изпълнение на своята длъжност пре-гледа последната коректура от речта на г. министър Даскалов.

Министър д-р Р. Даскалов: Аз бих желал да чуя какви изменения има.

Д-р А. Гиргинов (д): Напр., изявленето на г. Димитър Христов, който заяви, че на август месец 1918 г. се явил при г. Стамболовски в затвора и е водил разговор и г. Стамболовски при този разговор му е заявил, че не могло по никакъв начин България да мисли за сепаративен мир — това изявление, което направи г. Димитър Христов, тук го нема.

Министър д-р Р. Даскалов: Намерете го, г. Гиргинов, в първоначалните писания на стенографите тук и ако го има там, то не може да го нема в речта. Бъдете уверени, че никой нема никакъв интерес и никакво желание да измени каквото и да било от онова, което се е говорило в Камарата. В това бъдете напълно уверени.

Г. Дамянов (з): Да не мислите, че стенографите съм в наша полза?

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата по същия въпрос г. Стефан Манов.

С. Манов (к): Г. г. народни представители! При преглеждането на току-що раздадената реч на г. министър Даскалов, ние констатирахме цел ред неточности. Във всеки случай привличам вниманието ви специално на стр. 37 на един алгостроф, направен от мене.

Н. Атанасов (з): Г. председателю! Нема време да се разправят сега.

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, г. Атанасов, това е право на г. г. народните представители.

С. Манов (к): Г. министъра казва: (Чете) „Ние имаме свой път и този път следваме неуклонно. Ние можехме да дойдем на власт и без тия мекерета, ако вие през 1918 г., когато ние се борихме при Владая и захарната фабрика, не бяхте се качили по таваните“. След това е казано: „С. Манов: Това стана на 24 декемврий, когато беше е стачката“. Аз си спомням точно че съм казал: „Кой се е качвал по таваните, питайте г. Стамболовски“.

Министър д-р Р. Даскалов: Г. Манов! Аз Ви моля, спрете се в дневницице на Народното събрание и недейте вини; там е записано това, което съм чули стенографите. Бъдете уверени, че никой нема интерес да измени чито една буква, нито съмисъла на онова, което е говорено. Бъдете уверени в това. Толкоз е чул стенографът, и не е крив той. Аз видях, че и мои думи не съм чути, и обяснях вниманието на стенографите, че не съм чули много неща, които съм казал.

С. Манов (к): Г. министре! Това е едно самообвинение, което не може да направя.

Д-р А. Гиргинов (д): Всички възражения от наша страна ги нема в тая реч.

Н. Ковачев (з): (Казва нещо)

Председателствуващ Х. Манолов: (Звъни) Г. Ковачев! Не съм нужни Вашите обяснения. Седнете си на местото!

Заявявам, г. г. народни представители, по повод направените от г. Гиргинова и от г. Манова бележки, че бързото взема акт и ще провери в самите стенограми и в преписите от тех, дали не съм направени известни опущения, но бързам да допълня, че при прегледа на последната коректура от речта на г. министър Даскалов, като констатирах, че на некои места той е закръглявал мислите си въобще без опит да прави фалшификация, а в съмисъла на корекция, аз не позволих нищо лишино да се прибави. Това направих с речта на един министър.

Министър д-р Р. Даскалов: Аз ви казах, че правя същото оплакване, което правят г. Гиргинов и г. Манов, че и мене не съм чули стенографите.

Т. Ценков (к): Не не съм чули, но изопачения има.

Д-р А. Гиргинов (д): Аз съм правил повече от 10 възражения, а тех ги нема тук.

Министър д-р Р. Даскалов: И аз се оплаках също, че не ми съм схванати мислите.

Председателствуващ Х. Манолов: Должка да допълня, че ако се посегне и на стенограмите и там да се правят съществени промени и изменения в текста, то нема съмисъл да се водят стенографски дневници.

Должка още едно допълнение в случај да съобщя, че насъкоро аз поставих следната резолюция при един доклад от началника на Стенографското отделение, с който той ми съобщаваше, че през XVII-то обикновено Народно събрание министър Радославов е правил един основен корекции, които вече изменявали основно текста на стенограмите и искал така да се печатат речите му. Пред вид на историческата стойност на тези дневници на XVII-обикновено Народно събрание, аз резолюирах речите на министър Радославова да си останат, ако щете и в редакцията и в текста, точно тях, както съм произнесени, без корекции.

Министър д-р Р. Даскалов: Съгласен съм напълно.

Председателствуващ Х. Манолов: Бюрото държи на това становище и мене ми се струва, че нема защо да се отправят упреки срещу мене, че аз съм манкирал от своя длъг.

Д-р А. Гиргинов (д): Нужно е да се контролира това.

Председателствуващ Х. Манолов: Ако има опущение, то е, че сменихме самите стенографи по известни основателни съображения и между новите може да има неопитни хора.

В. Моллов (д): Там е всичката работа.

Председателствуващ Х. Манолов: Но туй, което е съществено, не трябва да се пропуска, защото е непростително нито за стенографа, нито за този, който преписва стенограмите, да прави пропуски.

Л. Кандев (к): Требва да бъдат всички опитни стенографи.

Н. Ковачев (з): Как ще бъдат опитни, когато викате по 15 души отведнаж?

Некой от земеделците: Стенографите каквото съм чули, това съм писали.

Друг от земеделците: Вие сте забравили какво е стапало.

Председателствуващ Х. Манолов: Минаваме по-нататък към първата точка от дневния ред — трето четене законопроекта за даване дневни пари на военно-съдебните офицери.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретар д-р К. Консулов (з): (Чете)

, ЗАКОН

за даване дневни пари на военно-съдебните офицери.

Член един и единствен. Офицерите, заемащи щатни длъжности по военно-съдебното ведомство и получаващи заплата по военното ведомство, получават дневни пари в размер, както следва:

На главния военен прокурор, офицерите от главното военно прокурорство и Главния военен касационен съд — 50 л. дневно.

На началника на отделението при Военно-съдебната част, председателите и прокурорите при военните съдилища — 40 л. дневно.

На останалите офицери 30 л. дневно“.

Председателствуващ Х. Манолов: При третото четене на законопроекта за даване дневни пари на военно-съдебните офицери е направено предложение от народния представител от земеделската парламентарна група г. Никола Ковачев, подписано от надлежното число народни представители, с което се иска да се прибави следното към текста на закона, за да се допълни: (Чете) „На останалите офицери и на тия от действителна служба офицери юристи, прикомандирани — по 30 л.“

„Дневните пари, предвидени в настоящия закон, се илащат от 2 юлий н. г.“

Има думата народния представител г. Никола Ковачев да доразвие своето предложение.

Н. Ковачев (з): Г. г. народни представители! Вие знаете, че летос при ревизията на бюджета пропаднаха дневните пари, които получаваха съдните във военното ведомство. В гражданското ведомство съдните получаваха една заплата, която е много по-висока от тая на съдните във военното ведомство. Заради туй, понеже закона за военните съдии не беше вотиран по-рано, плащаха им се дневни, с които се приравняваха заплатите им с тия на гражданските съдии. Летос, при ревизията на бюджета, по една случайност се пропусна това положение и се отхвърлиха дневните им пари. Понеже сега се прави въпрос на нова сметка да се приравнят заплатите им с тия на гражданските съдии, като им се дадат дневни, то аз моля, г. г. народни представители, от м. юлий — значи и август — за два месеца да не става дума — да им се дадат тия пари, защото те съ работили туй, както съ работили и гражданските съдии. Колкото по въпроса за прикомандированите офицери, които съ трима-четирима и изпълняват същата длъжност, като съдии, нека и на тех се дадат дневни, както се дават на другите съдии по военното ведомство.

Моля да ми се гласува предложението, ако се намира за уместно.

В. Моллов (д): Вчера се гласува против това по предложение на г. Марков.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата г. Марков, който вчера направи предложение в обратен смисъл.

Г. Марков (з): Г. г. народни представители! Некои от монте другари ме запитаха вчера, с изхвърлянето на поставената дата 1 юлий в моето предложение какво целя. Вероятно не съм го разбрали. Дължа да заявя, че с изхвърлянето на този пасаж аз правех предложение от името на комисията да се счита даването на дневни пари от деня на влизането на закона в сила.

В. Моллов (д): Туй е, безспорно.

Г. Марков (з): Това е, за да не остане неразбрано моето предложение, направено вчера, което се гласува от большинството.

В. Моллов (д): Да си каже думата г. министъра, на финансите.

Министър М. Турлаков: Не съм съгласен с това предложение.

Председателствуващ Х. Манолов: (Звънни) Ще гласуваме.

Които г. г. народни представители приемат предложението на народния представител г. Ковачев туй, както се прочете, моля, да си вдигнат ръжата. Министерство, Събранието не приема.

Които приемат на трето четене законопроекта, както се прочете от г. секретаря, с тълкуването, което се даде от народния представител г. Георги Марков, моля, да си вдигнат ръжата. Министерство, Събранието приема.

Минаваме към втората точка от дневния ред — трето четене на законопроекта за допълнение на закона за съдението на министрите от 8 декември 1919 г.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретар д-р К. Консулов (з): (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТ

за допълнение закона за отменение на закона за мораториума от 12 май 1921 г.

Чл. 1. Пункт 3 от чл. 17 се изменя така:

Четиридесет съдебни заседатели — 10 действителни и 4 запасни, които имат еднакви права и задължения с тия на съдните, заедно с които решават всички въпроси.

Чл. 2. Към чл. 18 се прибавя следната:

Задележка. Съдебните заседатели запазват своите функции при Джуржавния съд, макар окръжните и общинските съвети, от които изхождат, да бъдат разтурени или да е изтекъл срока им“.

Председателствуващ Х. Манолов: Ще гласуваме:

Които г. г. народни представители приемат на трето четене законопроекта за допълнение закона за съдението на министрите от 8 декември 1919 г., както се прочете от г. секретаря, моля, да си вдигнат ръжата. Министерство, Събранието приема.

Минаваме по-нататък към точка 3. от дневния ред — първо четене на законопроекта за допълнение на закона за отменение на закона за мораториума.

Секретар д-р К. Консулов: (з): (Чете)

„МОТИВИ

към законопроекта за допълнение на закона за отменение на закона за мораториума от 12 май 1921 г.

Г. г. народни представители! По много от мораториите вземания кредиторите вече съм добили обезпечение чрез налагане върху недвижимите имоти на своите должници въз основа на чл. 4 от закона за мораториума от 24 октомври 1914 г. Понеже в закона за отменение на закона за мораториума от 12 май 1921 г. е било пропуснато да се възпроизведе това постановление на чл. 4 от отменения закон, то за запазване придобитите права на кредиторите става нужда да се допълни закона от 12 май т.г. в смисъл, че обезпочението чрез налагане върху недвижими имоти, добити по чл. 4 от закона за мораториума от 24 октомври 1914 г., пада само по себе си, ако в месечен срок след настъпването падежа на вземането не се заведе иск пред надлежния съд.

Моля, прочее, това допълнение да бъде гласувано.

София, 8 септември 1921 г.

Министър на правосъдието: А. Радолов.

„ЗАКОНОПРОЕКТ
за допълнение закона за отменение на закона за мораториума от 12 май 1921 г.

Член единственный. След чл. 3 от закона за отменяване на закона за мораториума от 12 май 1921 г. се прибавя следния нов член:

Чл. 4. Обезпочението чрез налагане върху недвижими имоти, добито по чл. 4 от закона за мораториума от 24 октомври 1914 г., пада само по себе си, ако в месечен срок след настъпването падежа на вземането не се заведе иск пред надлежния съд.

Чл. 4 става чл. 5.“

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Владимир Моллов.

В. Моллов (д): Г. г. народни представители! По начало изменението, което се предлага, е разумно, но то требаше да бъде прокарано още в първия закон за отменение на мораториума. Ако има дела, които съм заведени само чрез налагане на възбрана върху имотите, естествено е, че требва да има срок, в който самите дела по-нататък трябва да бъдат заведени, за да не остават под възбрана имотите на известни должници. Обаче закона за мораториума би трябвало да претърпи промени в други свои постановления, които интересуват много търговския свет, които интересуват много должници и много кредитори. Те не се правят и следователно по тях нема какво да се говори.

Аз бих молил, въпроса за изменение на закона за мораториума да отиде в комисията, която да разисква този въпрос по-подробно, и следователно да не се прокарва сега на две четения, толкова повече, че утре нема да има заседание, както изглежда. Има некои изменения, които би трябвало да се направят и ми се струва и правителството само нема нищо против това да бъдат направени.

Министър А. Радолов: Приемам предложението на г. Моллов.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Неделко Атанасов.

Н. Атанасов (з): Без мотивировка, поддържам предложението на г. Моллов да отиде предложението в комисията.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. д-р Йосиф Фаденхехт.

Д-р Й. Фаденхехт (р): Аз сметам, г. г. народни представители, че ще бъде едно нарушение на правилника за вътрешния ред, ако се продължава именно по този начин, по който много законопректи в комисията ги така изменявахме, че в същност имахме нови закони, както стана със закона за Консорциума. Аз сметам, че ще бъде по-добре г. министъра на правосъдието да сезира Камарата с един по-пълен проект, като има пред вид, че особено наредбата за лихвите требва да претърпи една коренна промена. Аз мисля, че нема да бъде редовно, ако се приеме сега законопроекта на първо и на второ четене,...

Некой от земеделците: Не — само на първо.

Д-р Й. Фаденхехт (р): . . . или пък след като се приеме на първо четене този законопроект, да отиде в комисията и там да се поставят съвършено нови постановления, които да отменяват некои наредби вече приети в закона за отменение на закона за мораториума. Аз сметам, че комисията не може да викара съвършено нови постановления в един закон, а може само да прави допълнения и поправки в онази материя, която се ureждда от проекта, който е внесен в Народното събрание. Ние трябва да държим за този ред, защото иначе действително от комисиите ще излизат съвършено нови законопроекти, които не съмнили на първо четене и по този начин ще се лишаваме от възможността по-обстойно и по-подробно да си кажем думата по принцип по новите предложения, които излизат от комисиите. Аз ще моля г. министъра на правосъдието да се съгласи да внесе в следната сесия или в новите заседания, които ще дойдат след преустановяването сега на Камарата, един по-пълен законопроект, като има пред вид, че онази наредба, която се прие по-преди по предложение на народния представител г. Томов относително лихвите,...

В. Моллов (д): Не, по предложение на г. Консулов.

Д-р Й. Фаденхехт (р): Аз мисля, че е негово предложение — . . . не може да остане така. Защото не можете да опрощавате еднострани лихвите, не можете да опрощавате лихвите по отношение частните банки, а да не ги опрощавате по отношение на Народната и Земеделската банки, и когато на същите онези лица, на които вие вземате правото да получавате лихви от своите дължници, от друга страна им оставяте задължението да плащат лихви на Народната банка и на Земеделската банка; или пък не можете да опростите лихвите на дължници, които дължат на български кредитори, а да не опростите лихвите на дължници към кредитори, които съм подданици на Антантата. Тия работи не могат да се ureждат така, че ако случайните кредиторът е подданик на Антантата, той да има право да получи лихвите си, а ако случайните е подданик на българската държава или на една от държавите, която е била по-рано в съюз с нас, да нема право да получи лихвите си, когато тия отношения съм свързани едно с друго и се създава една голема неправда и голема нередица.

Този въпрос трябва да претърпи коренно ureжддане. Аз сметам, че по въпроса за лихвите требва да се даде право на съдилищата, с оглед на особеното стеснено положение на дължника, да опрощават или да намаляват размера на лихвите за всички дължници, без разлика кой е кредитора, но във всеки случай да не остава тая наредба тъй, както е гласувана по-рано при третото четене по предложение, не знае, на г. Томова или на г. Консулова.

Повтарям, моля г. министъра да сезира Камарата с един по-пълен законопроект за изменение на закона за мораториума.

В. Моллов (д): Нека този проект отиде в комисията, в това време г. министъра на правосъдието да внесе нов.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата г. министъра на правосъдието.

Министър А. Радолов: Г. г. народни представители! Аз нема да излизам с втори законопроект. Този законопроект ще отиде в комисията, и ако комисията намира, че ще требва да се направят некои промени в онай смисъл, в която говори г. Фаденхехт, нека комисията ги направи...

Н. Атанасов (з): Правилника в нищо не противоречи.

Министър А. Радолов: . . . и нека Народното събрание да ги гласува, Вие знаете какво беше моето предложение

по закона за мораториума. Камарата намери, че трябва да се вмъкнат тия изменения. Ако Камарата намира, че е извършила известна грешка, нека я поправи, нема какво да влизам в това.

С. Костурков (р): Вие сте длъжен да съблудевате.

Министър А. Радолов: Не съм длъжен, защото не мога да вървя според ваша терк. Аз тъй разбирам. Аз се противопоставих даже.

С. Костурков (р): Ако Камарата не е съгласна с Вас, Вие ще си отидете.

Министър д-р Р. Даскалов: Ние не можем да заповедваме на Камарата.

С. Костурков (р): Вие ще ръководите Камарата.

Министър А. Радолов: Ние, г. Костурков, искаме да действуваме тъй, както схващаме нашия дълг. Когато Вие станете министър, както бехте такъв, възвете според Вашите разбириания.

Д-р А. Гиргинов (д): Законопроектът е Валг и Вие трябва да посемете отговорността, когато се реализира този закон.

Министър А. Радолов: Недейте ми дава ажъл, защото имам достатъчно ажъл, та немам нужда от вашия.

Д-р А. Гиргинов (д): Ако сте достоен министър, така ще постъпите.

Министър А. Радолов: Аз съм достоен и аз направих проекта; аз не желая атестат за достойнство от Ваша страна.

Д-р А. Гиргинов (д): Немате елементарно понятие от парламентаризъм.

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, г. Гиргинов, седнете на местото си.

Ще гласуваме.

Има предложение да се гласува законопроекта по принцип, на първо четене да се вотира и след това да се прерати в комисията, дето да претърпи съответните изменения и след това да се дебатира на второ четене по него. Които приемат по принцип законопроекта, на първо четене, тъй, както се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Министърство, Събраннието приема.

Минаваме на четвърта точка от дневния ред: второ четене законопроекта за изменение и допълнение некои членове от закона за трудовата повинност.

Моля докладчина г. Пенчев да го докладва.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„ЗАКОН

за изменение и допълнение некои членове от закона за трудовата повинност.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат заглавието на законопроекта, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Министърство, Събраннието приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„В чл. 1 след думите „обществен труд“ се прибавя „на който се повикват: първите до паважване на 40 години включително, а вторите — до 30 години включително. От всяка възраст не могат обаче да бъдат повикани през същата година повече от 30%.“

„Забележка първа от същия член се изменя така:

„На мюнхенските девици, подлежащи на трудова повинност, се дава подходяща работа по домовете им.

„Забележка втора от същия член се изпуска.“

Председателствуващ Х. Манолов: Ще гласуваме. Които г. г. народни представители приемат измененията в чл. 1 на законопроекта, както е докладван от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Министърство, Събраннието приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„В чл. 3 втората алинея: „тези работи се извършват от надлежните ведомства под техното ръководство и отговорност“ се изпуска.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат измененията в чл. 3 на законопроекта, както те се докладваха от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 4 се изменя така:

„Продължителността за отбиване трудовата повинност е:
„а) За лицата, които никога не съм били повикани на държавна повинност за повече от три месеца без прекъсване, най-много до 8 месеца за мажете и до 4 месеца за девиците.“

„Този срок може да бъде изслужен на два и повече пъти.“

„б) За лицата от двата пола, които съм отбили три и повече месеци без прекъсване каква и да е държавна повинност, могат да бъдат повикани на работа за не повече от 21 дни през годината.“

„Забележка. Дава се право на общинските съвети при голема нужда за благоустройствство на селищата си да повикват и лица до 50-годишна възраст по п. б от настоящия член.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат измененията на чл. 4 от законопроекта, както ги прочете г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 5 става чл. 6.

„Новия чл. 5 гласи:

„Освобождават се от повикване в двата случая:

а) онния, които се окажат неспособни за каквото и да е физически и умствен труд, според специално разписание на болестите, одобрено от Министерския съвет;

„б) омъженните жени и постгипилите в армията и жандармерията маже.“

„Забележка I. Синове и дъщери, ако съм единствените способни за работа в семейството и прехранват неспособни бащи, майки, вдовици, или други по-малолетни сирачета братя и сестри, се освобождават по п. а от чл. 4.“

Г. г. народни представители! Тук при печатането е станала една грешка: след думите „се освобождават“, е изпусната думата „само“. Комисията е приемла да се прибави тази дума „само“.

(Чете)

„Забележка II. Подлежат на освобождение по п. б от чл. 4 още и всички чиновници и служаци, за които Министерския съвет намери за потребно.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 4 по новата нумерация, както се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 7 се изменя така:

„Отлагат се за повикване по п. а от чл. 4:

„а) всички, които удостоверят, че следват в средни и висши учебни заведения. Такива се отлагат до навършване 24 години — за средно образование и 28 години за висшето;“

„б) всички, които съм затворени до освобождението им.“

„Ако след излизането им от затвора съм навършили мажете 40 години, а девиците 30-годишна възраст, освобождават се.“

„в) Болните, също и онния, които не съм се поправили от скорошното си боледуване.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 7, както се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): При печатането тук пак е допусната една грешка: изпуснати съм думите „Чл. 8 се изменя така“. (Чете)

„Чл. 8 се изменя така: по начало отбиването трудовата повинност е лична. Допускат се и откупувания по п. а на чл. 4 до известен процент, за която цел съм специален правилник одобрен от Министерския съвет съм

образно средната работна надница и материјалното положение на лицето се определя сумата за внасяне като откуп.

„Откупуването по п. б на чл. 4 става в пари само по решението на общинските съвети, съобразно материјалното положение на трудовака, обаче в никакъв случай не по-малко от 100 л. на ден.“

Г. г. народни представители! Тук, в края на последната алинея, пак съм изпуснати следните думи: (Чете) „които суми остават в полза на самите общини и се използват изключително за благоустройствени цели“.

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 8, както се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. чл. 9, 10, 11 и 12 се изпускат.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат да се изпускат от закона чл. чл. 9, 10, 11 и 12, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 13 става чл. 9, от който се изпускат думите:

„Или най-много в близките до окръга места, освен в случаите, когато работата изисква да се приложи този труд в по-далечни места.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 13, който става чл. 9, според доклада, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 14 става чл. 10, като се изменя така:

„Съм цел да се установи един общ план по ръководенето на техническата и стопанска работа, както и за правилното прилагане и тълкуване на настоящия закон, се учредява при Министерството на обществените сгради, пътища и благоустройството — главна дирекция на трудовата повинност начело с главен директор.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 14, който става чл. 10, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 15 става чл. 11, като се изменя така:

„При дирекцията се учредява висш съвет по трудовата повинност, състоящ се от директора, главните секретари при министерствата и трима постоянни членове.“

„На последните се взлагат, под ръководството на главния директор, да правят наредждания за приложението на взетите от висшия съвет решения.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 15, който става чл. 11, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 16 става чл. 13, като се изменя така:

„Изпълнението на взетите от окръжния трудов съвет решения се взлага на едно окръжно трудово бюро, за всеки административен окръг, което завежда и трудовите школи, стопанства и техническата работа в окръга.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 16, който става чл. 13, според доклада, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 17 става чл. 12, като първата алинея се изменя така:

„За ръководене техническата работа и службата в разните занаятчийски трудови школи и стопанства, при всеко окръжно управление, се учредява по един окръжен трудов съвет, състоящ се от: окръжния управител, окръжния инженер, председателя или член на окръжната постоянно комисия, окръжния агроном и инспектора на труда.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 17, който става чл. 12, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събрането приема,

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 18 става чл. 14.

„Чл. чл. 19 и 20 се изпускат.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат да се изпуснат от закона чл. чл. 19 и 20, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 21 става чл. 15, като се прибавя нова алинея:

„Тези курсове, училища, работилници, фабрики, стопанства и пр. имат свои управления с нужния персонал, определен в съответни щатове.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 21, който става чл. 15 по доклада, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 22 става чл. 16.

„Чл. 23 става чл. 17.

„Чл. 24 става чл. 18 като думите: „30-та година“ се изменят така: „40-та година за мажете и 30-та година за девиците“.

„Към същия член се прибавя трета и четвърт алинея и забележка.

„Третата алинея гласи:

„Отклонението от трудова повинност, след почване на изпълнението ѝ, се наказват:

а) които също се отклонили до 5 дни — дисциплинарно, като при това — доизслужват дните, колкото също се отклонили;

„б) които също се отклонили от 5 до 10 дни — с тъжнически затвор до една година;

в) отклонилите се за повече от 10 дни — с тъжнически затвор не по-малко от една година.

„Четвъртата алинея гласи:

„Невъявилите се в определения срок за изпълнение трудовата повинност, се наказват:

„а) закъснелите до три дни включително — дисциплинарно, като доизслужват дните на закъснението;

„б) закъснелите на 4 дни и повече — с тъжнически затвор.

„Забележката гласи:

„Задлежка. Наказанието тъжнически затвор, предвидено по-горе в третата и четвъртата алинея се излежава след изпълнението на трудовата повинност, за която е повикан.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 24, който става чл. 18 по новата нумерация, както се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 25 става чл. 19.

„Чл. 26 става чл. 20, като след думата „повиквател на ата“ се прибави думата „общинска.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 26, който става чл. 20, според доклада, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 27 става чл. 21, като между думите „семейното и здравословно“ се прибави думата: „имотно“; думите: „взетия вече младеж с другого“ се заменя с: „повиканото лице с друго“.

„Към същия член се прибавя нова алинея, която гласи:

„Должностни лица, които по небрежност скъставят неправилни или непълни повиквателни списъци, за трудовата повинност, се наказват с глоба от 100 до 500 л.“

В. Моллов (д): Малка е глобата. По избирателния закон глобите също по-големи.

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 27, който става чл. 21, по новата нумерация, според доклада, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 28 става чл. 22,

„Чл. 29 става чл. 23.

„Чл. 30 става чл. 24.

„Чл. 31 се изпуска. Вместо него нов чл. 25 гласи:

„Министерският съвет нареджа за всеки отделен случай в конкретни общини, околии и окръзи и от кои взаимно трябва да се свикват подлежащи на трудова повинност лица от двата пола, както и срока за повикване, който не може да превишава определената в чл. 4 продължителност.“

Председателствуващ Х. Манолов: Ще гласуваме. Които приемат чл. 31 да се изпусне, като се замени също чл. 25, съдържанието на който се докладва от г. докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето приема.

Докладчик Х. Пенчев (з): (Чете)

„Чл. 32 става чл. 26 и гласи:

„Настоящия закон влиза в сила от деня на публикуването му в „Държавен вестник“ и отменя всички други закони и наредби, които му противоречат.“

Председателствуващ Х. Манолов: Които приемат чл. 32, който става чл. 26, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето приема.

Които приемат на второ четене законопроекта, според доклада, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето приема.

Л. Кандев (к): Узакони се ангарията за работниците, а чорбаджите с 1.000 л. се освобождават.

И. Гетов (з): Работника ще ги вземе от чорбаджията.

Л. Кандев (к): Щехте да научите тези, дето носят ажурирени чорапи, да работят!

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, г. Кандев.

Министър М. Турлаков: Предлагам да се пристъпи към разглеждане на точка пета от дневния ред.

Председателствуващ Х. Манолов: Пристъпваме към разглеждане на точка пета от дневния ред: предложение за одобрение ХХI-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 29 септември 1920 г., протокол № 169.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретар Х. Пенчев (з): То е четено. Остава само да се гласува.

Председателствуващ Х. Манолов: Понеже това предложение е четено в миналото заседание, сега само ще го гласуваме.

Които г. г. народни представители одобряват ХХI-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 29 септември 1920 г., протокол № 169, както се е докладвало, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето одобрява.

Министър М. Турлаков: Предлагам да се пристъпи към точка десета от дневния ред.

Председателствуващ Х. Манолов: Има предложение от г. министъра на финансите да се пререди дневния ред, като се мине към разглеждане на точка десета от същия — приемане оставките на народните представители г. Илия Янулов и г. Георги Черноиков. Които приемат туй предложение за прераждане на дневния ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраницето приема.

Моля г. секретаря да докладва заявлението на народните представители г. Илия Янулов и г. Георги Черноиков.

Зам.-секретар Х. Пенчев (з): (Чете)

„До господина председателя на Народното събрание.

„Заявление от Илия Янулов, бургазки народен представител.

Господин председателю,

„По съображения от личен характер и за да мога да упражнявам адвокатската професия, невъзможно ми е наранпред да поиска възложението ми мандат на бургазки народен представител. Като Ви съобщавам това непринудено и категорично решение, моля Ви най-вежливо, да ми бъде приета оставката като депутат.“

С почитание: И. Янулов.“

Председателствуващ Х. Манолов: Ще гласуваме. Които г. г. народни представители съм съгласни да се приеме оставката на народния представител г. Илия Янолов, по мотивите, посочени от него в заявлението му, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събранието приема оставката на народния представител г. Илия Янолов.

Некой от земеделците: Видè се адвокатският идеализъм!

Председателствуващ Х. Манолов: Ще се докладва заявлението на г. Георги Чернооков. (Гълчка) Моля да се изслушат мотивите на нашия довчерашен другар.

В. Моллов (д): Остава да предложите да станем на крака в знак на съболезнование.

Зам.-секретар Х. Пенчев (з): (Чете)

„До господина председателя на XIX-то обикновено Народно събрание.

„Заявление от Георги Чернооков, пловдивски народен представител.

„Господин председателю,

„Като заявявам, че слагам депутатския си мандат, моля, да сеизирате народното представителство да благоволи и приеме оставката ми, защото ми е необходимо да упражнявам адвокатската си професия, която е единствен източник за издръжане на семейството ми и защото намирам, че моя труд в професията ще бъде по-полезен от този да стоя и споря в един Парламент, в който законите се приемат и отменяват не по съвест и убеждение, съставено от съображенията на спорящите народни представители, а по силата на некакви „важни държавни съображения“.

С почтане: Георги Чернооков.“

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Стоян Костурков по заявлението на г. Черноокова.

С. Костурков (р): Г. г. народни представители! Заявлението, които се прочетоха — и решение по първото вече взехме — изтъкват един и същи мотив; той е общия; втория мотив, който е изтъкнат във второто заявление, е турен по-вече тъй, според моето разбиране, като един протест срещу начинна, по който процедира Народното събрание при разискванията и решенията на въпросите, които се слагат на обсъждане. Главния мотив и в първото, и във второто заявление на нашите досегашни другари, народни представители е, че те не могат да живеят, да прехранват семействата си, ползвайки се само от дневните пари, които получават, тъй като те съм по професия адвокати, а вие гласувахте специален закон, с който отнемате правото на адвокатите, народни представители да упражняват адвокатската си професия дотогава, докогато бъдат народни представители. Вие, другарите народни представители от большинството, както и правителството, можете да тържествувате, не само да се радвате, че под удар на вашия закон захванаха да падат един след друг известни членове на Парламента. Докъде ще отиде този процес на падане под удар на този закон, аз не мога да знам.

Х. Ветовски (з): Ние сме горди, че само г. Костурков ще остане. Всички може да паднат, вие ще останете.

Л. Кандев (к): И все в Париж да отиват.

С. Костурков (р): Не е въпроса тук за шаги, въпросът е за даване възможност на ония членове на Парламента, които съм добили доверието на избирателите да работят тук, да представляват тези избиратели. Г. г. народни представители! Сега чак иде момента, когато да видите и да се убедите, че не е задачата ваша да създадавате закони, чрез които да отнемаме възможността на доверените лица на народа да стоят тук. А този закон, който вие създадохте, тъкмо това цели и тая цел захвана да постига. Ако вървим по този път, ако вървим по тази ваша логика, в утрешния ден, в XIX-то Народно събрание, ако преобладава друга професия или другите професии може и трябва да решат, който има професия земеделец, да нема право да упражнява професията си дотогава, докогато е народен представител.

Ю. Урумов (з): Ако не ядат, ще решат. Нема да си затворите устата, да не ядете.

И. Гетов (з): То ще бъде най-добре — земеделеца да не упражнява своята професия.

В. Моллов (д): И вие сте земеделци — с бастунчета! Вашето земеделие го знаем добре.

С. Костурков (р): Шегите оставете за след като се вдигне заседанието — тогава можем да бъдем свободни да се шегуваме, но тук не е местото, не е времето за шеги и не е въпроса за ядене или за постене, защото не сте вие 100-те души тук, които храните България, нито съм аз който я храня.

Ю. Урумов (з): Но сме представители на ония, които ви хранят.

От крайната левица: А-а-а!

С. Костурков (р): Тук е въпроса за един принцип. Вие не сте представители на една професия; недейте казва и това; то не е верно, защото за вас не съм гласували само земеделци по професия, а и бакали, и занаятчи, и търговци.

Ю. Урумов (з): Съвсем малко.

П. Стоянов (р): И чиновници, и най-много стражари и околийски началници.

Ю. Урумов (з): Те немат право да гласуват.

Некой от земеделците: Но не и адвокати.

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, оставете г. Костуркова да говори.

С. Костурков (р): Аз съжалявам, че когато се разисква един такъв въпрос, вие се дразните, без да бъдете предизвикани от мен, и правите да издребнява големия въпрос, който ни занимава. Защото много е голем въпрос за Народното събрание тогава, когато му е сложено да обсъжда приемане оставката на един народен представител по такава или онакава причина. Това не е шега.

С изтъкнатите мисли, аз не искам да ви кажа утре да решите да отмените този закон — това е ваша работа: каквото искате, туй ще правите; аз, обаче, изказвам мисълта, която е просто една констатация на факта, че вашият закон за отнемане правото на адвокатство на народните представители захваща да дава отрицателни резултати, както и много други ваши закони дават отрицателни резултати, и вие се принуждавате да ги коригирате, да ги поправяте. Аз лично съжалявам, че Парламентът е принуден да се занимава с приемане на оставки, а трябва да ги приемем, защото не можем да държим тук наши колеги да гладуват.

От земеделците: А-а-а!

С. Костурков (р): Да, да, тъй е, защото монте кърове и вапните допускат да седим тук, а техните не допускат; те не могат да живеят с тази надница, която им плаща Народното събрание.

Ю. Урумов (з): Значи вапните кърове съм големи. Ти как живееш?

С. Костурков (р): То е друг въпрос, как живея аз и как живееш ти. Не влизайте в интимния живот на другите. Ти и аз можем да си не доядем, но други не желаят да си не доядат за вас и мой хатжър. Казвам ви, не влизайте в интимния живот на хората.

Л. Кандев (к): (Към Ю. Урумов) Станахте търговци на масла и други неща.

Х. Ветовски (з): Г. Костурков! Вие сте издател на учебници, вие сте бивш министър, каквото в друга професия може ли да се оказва по-големо влияние като народен представител, отколкото с адвокатската професия?

От комунистите: Може, може!

Х. Ветовски (з): Какво влияние може да оказваш като си земеделец?

С. Костурков (р): Добре, добре, аз те желая да се залисвам с околните въпроси, но щом желаете, ще Ви кажа. Всеки народен представител, който иска безсъвестно да използува своето положение и влияние, може да го направи, каквато и професия да има той.

П. Стоянов (р): (Сочи Х. Ветовски) Тоя същия господин ходи в съдилищата да прави ревизия на делата.

Х. Ветовски (з): Най-големия престъпник Вълко Тошев, той го познава.

С. Костурков (р): Вълко Тошев е най-почтеният и честен български гражданин, за когото немате право да говорите. Мъжете само хубавото му име.

Х. Ветовски (з): А-а-а!

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, тишина!

С. Костурков (р): За него има отзиви от сръбски народен представител като командир на рота в Моравско. Има тук писмо от сръбски народен представител, на когото жена е убита и на когото не можем да не верваме. Аз на Вълко Тошев съм бил учител в горните класове на гимназията; от 25 години го познавам.

Х. Ветовски (з): Ти познаваш и фронта, г. Костурков!

С. Костурков (р): Недайте говори така за един почтен човек. Вие лесно не можете да дискредитирате почтените хора, за Ваша сметка остава всичко това, що говорите.

Х. Ветовски (з): 50 хиляди лева съм дадени, за да се получи това писмо.

Н. Кънев (д): Един народен представител опозиционер какво влияние може да има пред органите на властта!

С. Костурков (р): Г. г. народни представители! Искрено скърбя, че по силата на закон, който вие създадохте, ние се лишаваме от двама другари в Парламента, от опитността, знанията и ума на които до днес сме се ползвали. За мене си лично, това аз го твърдя, защото съм другар с г. Янурова от четири Народни събрания и от три с г. Черноокова . . .

Некой от земеделците: От две.

С. Костурков (р): . . . и познавам и единия, и другия. Като народни представители те съм били полезни. Те съм имали грешки, както ги имаме всички, защото никой от нас, хората, не е без грешки, но те беха полезни, и аз скърбя, че вашият закон е причина да се лиши Парламентът от техното разумно съдействие.

В свръзка с въпроса, който се повдига за техните оставки, аз повдигам друг един въпрос. Какво прави правителството, какво прави бюрото и какво прави Народното събрание, та вече втора година как заседаваме в редовна и извънредни сесии, а не проверяваме изборите на нас тук, които стоим и законодателствуващите? Приемаме оставки на народни представители, а сумата избирателни колегии не съм минали още тук да се утвърдят.

Л. Кандев (к): Защото ще бъдат касирани земеделските листи в Кюстендил и София.

Ю. Вълков (з): И в Стара-Загора комунистите, и лично Вие.

Л. Кандев (к): Неговото кръщено свидетелство като малолетен е у нас и е клет в църква. Защо не поставяте тия колегии — Кюстендилската и Софийската? Ама ще изхвърлят двама министри от тука.

С. Костурков (р): Г. г. народни представители! Този печален факт, че две години заседаваме, без да се добие време и възможност да се проверят останалите избори и да се утвърдят или касират, показва слабостта на правителството и на неговото болшинство. Друго значение не може да има.

Още един въпрос искам да повдигна накрая. Той е, какво мисли бюрото и какво мисли Парламента за каси-

раните 13 души народни представители, местата на които стоят открити. Кой дава право на вас, народните представители, на Народното събрание, на неговото бюрото и на правителството да липсва десетки хиляди български избиратели от представители тук?

В. Моллов (д): 200 хиляди души.

С. Костурков (р): На какво основание се държи този въпрос още открит? Не е ли причина и тук страхът на правителството, на вашето мнозинство, че изкуствено добитото мнозинство от двама души ще го изпуснете тутакси, щом дойдат заместници на тия 13 души незаконно касирани.

Г. Дамянов (з): Не се изменява — ние сме направили точна сметка.

С. Костурков (р): Немате мнозинство. Вие касирахте тия 13 души, като направихте сметка, че с техното изгонване из Събранието и с непопълване местата им добивате мнозинство с двама души. Никъде парламент с двама души не е давал доверие силен и здраво на едно правителство. Това требва да го разберете. Двама души в отпуск, двама души забележи — свърши се равновесието. (Глътка) И следователно, ако искате да бъдете добросъвестни, ако искате да бъдем един що-годе истински парламент, трябва да не забавяте повръщашето на ония хора, които незаконно касираха, или, ако не искате да поправите грешката си, тогава да дойдат ония, които съм по реда на листата на касирани. Защо не се съгласявате да дойдат тук и да се изпълнят закона и от друга страна, да се даде възможност да бъдат застъпени интересите и правата на избирателите, които досега съм лишили от свои представители тук.

Ето, това съм забележките, които имам да направя по повод заявлението на г. Янурова и г. Черноокова. Не можем никого да спрем да стои насила народен представител. Който иска да си отиде, дава си оставката, ще му я приемем. Но дръжте сметка за тези работи, които казах, защото днес стоят начело на управлението в България, но както съм стояли други и както другите съм си отишви, така ще си отидите и вие, и дръжте сметка, че това, което вършите, ще има лоши последствия не само за България, а и за вас лично.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Неделко Атанасов.

Н. Атанасов (з): Г. г. народни представители! Немате да взема думата, ако г. Костурков не беше взел думата да каже, тези мисли, дошло чухте. „Народните представители, г. г. Чернооков и Янулов, казва той, падат под ударите на вашия закон“. Ние сме били направили закон нарочно да изгоним депутатите от Парламента. Не, г. Костурков и г. г. народните представители, когато се дебатира този закон тук, вие знаете какви мотиви се изнесоха, какви причини се поставиха на вниманието на народното представителство. Вие ги чухте тогава, но ние се убедихме, че в българския Парламент трябва всеки ден да повторяме на адвокатите, трябва всеки ден да им набиваме в главата, за да могат да разберат и да запомнят, защото те от малко нещо не чуват и не разбират.

Г. г. народни представители! Главната причина, по която народното представителство гласува този закон, бе тази, че адвокатите в Парламента никога не изпълняваха добросъвестно своя дълг като народни представители, а използуваха своя мандат, за да изнудват, за да изнасят всички държавни учреждения и, главно, съдебната власт в България. (Ръкоплескане от земеделците. Възражения от левицата и крайната левица) Искате ли да направим от тех само парламентарни дейци, а не изнудвачи на съдебната власт в страната?

Н. Кънев (д): Мене ми се струва, че Вие сте най-големият изнудвач и немате моралното право да говорите така мръсно.

Н. Атанасов (з): Г. Кънев! Да не казвам кой е изнудвач!

Н. Кънев (д): Вие ще кажете!

Н. Атанасов (з): Всички адвокати съм изнудвачи.

Н. Кънев (д): Кажете, от къде вземахте 600 хиляди лева за къщата си? Я дайте обяснения, или престанете да говорите мерзости.

Н. Атанасов (з): Заловедай обяснение. Мога да те окъпя с вино — имам 25 декара лози, имам и 700 декара земя, ама нема да я дам на Кънева. Не съм убил като тебе хора.

Н. Кънев (д): А защо Ви изпъдиха от министерството — кажете и това. (Глътка)

Н. Атанасов (з): Г. г. народни представители! Адвокатите в Парламента ние не гоним — ние искаме да ги задържим в Парламента, да останат народни представители, а не да ги гоним.

Н. Кънев (д): Вие ще давате атестати за адвокатите!

Н. Атанасов (з): Народните представители трябва да бъдат предадени на своята професия — да се изразят така неуместно — като народни представители. Питам ви, къде съм сега г. г. адвокатите? Макар че не съм адвокат по закон, всички дават съвети, изпълняват своята длъжност, като поставят фирми от името на други адвокати.

В. Моллов (д): Лъжа е това!

Д-р А. Гиргинов (д): Да пазим хората от вашите претъпкания!

Председателствуващ Х. Манолов: (Звънни) Моля ви се!

Н. Атанасов (з): Само добросъвестните адвокати като г. Черноокова и г. Янурова идат днес да ни заявят: „Ние не можем да живеем, г. г. народни представители, с тази надница, която ни се плаща като народни представители, и молим народното представителство да ни освободи от депутатския мандат“. Само те имат кураж да го заявят, а другите малчят и изпълняват своята длъжност като адвокати с подставени хора. Ето защо ние трябва да видим ръка и да приемем оставката на тези хора, защото те идват доблестно да заявят, че не може да се живее с тази надница. И когато Парламента заседава постоянно и адвокатите по професия идат да ни заявят, че като народни представители, не могат да живеят с тая надница, отваря се въпроса: не бива ли Парламентът и правителството да подобри положението на депутатите, в смисъл да се увеличи надницата им, за да могат да преживеят?

От комунистите: То е друг въпрос!

Н. Атанасов (з): Поставя се пред българския Парламент въпроса, че бедствието в страната не е само между чиновничеството и между народа, но че и в Парламента има недоимък и недояждане; констатира се, че това недосядане не е само вън, но и в самия Парламент. Това е въпрос, с който ще трябва да се занимае Народното събрание сега.

Пред вид закачките на г. Костурков...

С. Костурков (р): Протестирам, аз закачки те правя, а говоря съжнително!

Н. Атанасов (з): . . . „Защо, каже, Народното събрание не се занима със въпроса за повикване на наемни народни представители на мястото на касираните?“

С. Костурков (р): Какви съм тия „наемни представители“?

Н. Атанасов (з): Да, аз казвам „наемни“ и ще ви кажа защо.

Н. Кънев (д): Избрани от народа.

Н. Атанасов (з): Аз нема да влизам в разбирателство на въпроса, защо съм касиран от народните представители, но ще се спра на въпроса има ли Парламента право по закона за пропорционалната изборна система да по-вика представители на онези български граждани от Де-

мократическата партия, или от Комунистическата партия, или от която и да е друга партия, на която листата е касирана, имаме ли ние законното право да повикаме сега други народни представители от друга парламентарна група, с други политически убеждения, да представляват идеите и разбиранятията на онези хора, които не съм от тези групи.

Л. Кандев (к): От нашата нема — нашите изгонихте.

Д-р А. Гиргинов (д): Имате ли право да оставяте Парламента без представители на избирателите?

Н. Атанасов (з): Този въпрос е разрешен, г. Гиргинов. Съжалявам, че сте адвокат и умен, в кавички, за да разберете, че пропорционалната изборна система повелява едно . . .

В. Моллов (д): Произведете нови избори. (Пререкания между земеделци и демократи)

Председателствуващ Х. Манолов: (Звънни): Моля, тишина, г-да!

Н. Атанасов (з): Пропорционалната изборна система повелява едно: че изборите стават по кандидатните листи на разните партийни групи и че българското общество, което е разделено на съответните политически течения, ще гласуваме за своята кандидатна листа. Следователно Комунистическата партия гласува за своята листа, членовете на Демократическата партия в страната — за своята листа, свои представители избират, които идват да представляват техните идеи и разбирания тук. По една формална причина тези листи съм касирани.

От комунистите: Произведете нови избори.

Н. Атанасов (з): Вие искате сега на тия демократи, на тия комунисти български граждани да им направят нови депутати — земеделци, или широки социалисти, или народници.

С. Костурков (р): Това не иска никой.

Н. Атанасов (з): Това искате вие.

С. Костурков (р): Сложете въпроса на дебатиране — защо бегате?

Н. Атанасов (з): Това искате, а това е едно противоречие с вашите идеи, с пропорционалната изборна система, със здравия разум.

С. Костурков (р): (Възразява)

Председателствуващ Х. Манолов: (Звънни) Оставете, г-да, пререканията.

Н. Атанасов (з): Земеделския Парламент, земеделската парламентарна група нема никога да направи това, защото това се диктува не само от здравия разум, но защото традициите на Земеделския съюз в тези парламентарни борби съм такива. Когато се касираха в Радославовата Камара наши депутати от Софийската колегия, четири души от нашата листа, ние се борихме да не се викат заместници радослависти. Казахме: нека бъдат наказани земеделските избиратели от Софийския окръг, които не съм умели да заверят листите, си скъгласно закона, но никога не бива да се натриват избралици, които нема да представляват техните идеи и разбирания. Вие искате да изменим на нашите идеи и на нашите разбирания ли? Да изменим на здравия разум ли? Нема да го направим това, г. Костурков. (Ръкоплескане от земеделците)

Толкова по този въпрос. Аз, г. г. народни представители, ще гласувам за приемане оставката на г. Черноокова, както ще гласувам и за приемане оставката на г. Янурова, защото те идват добросъвестно и чистосърдечно да изкажат своите разбирания, че не могат да живеят, не могат да носят туй доверие, при туй положение, което Парламентът им дава.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Тома Вълчев.

Т. Вълчев (з): Г. г. народни представители! По този толкова лесен въпрос, който ни занимава сега, за подалите оставките си наши другари, г. Илия Янолов и г. Георги Чернооков, мене ми се струва, немаше нужда да се караме, немаше нужда от тази глурология и от тези преканятия. Въпросът е ясен. По-лекичко да се изказваме, и да се разбере къде е истината,...

От комунистите: Тий, верно!

Т. Вълчев (з): ... защото често пъти не се вижда уж, а в същност се крие някъде. Всички ние, когато сме се кандидатирали да се избират за народни представители, да разрешаваме народните съдебни тук, ние сме казвали, че не идем за лични интереси, а идем да подобрим интересите на отечеството, интересите на държавата. И така, българският народ знаеше, че земеделца ще зареже стопанството си за дълго време, за да се занимава със създаване закони за общото благо на държавата; така, българският избирател знаеше, че и адвоката ще остави за дълго време своята адвокатска професия и ще дойде тук да за конодателствува, да кове закони. И когато дойдохме тук и, по една или друга причина, ние създадохме закон: който е депутат да си гледа само депутатството, не бива и депутатство, и търговия, и спекулация, и адвокатство, и кожодерство, и престъпления от какъв ли не щете калибр, депутатът си е депутат — когато, казвам, ние създадохме тъкъв закон, този закон цели: народният избранник да стои тук, да си гледа своята работа; търговецът, който плаща патент за търговия, да отиде да търгува; чиновника, който си е чиновник, да бъде чиновник. Но с изменението на този закон, виде се на некои приятели, че е малка печалбата: ако останат само да депутатствуват, то значи да не могат да задоволяват своите лични интереси толкова, колкото биха ги задоволили, ако бъдат в адвокатската кантора.

Н. Кънев (д): (Възразява нещо)

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, г. Кънев, не прекъсвайте!

Т. Вълчев (з): Г. Костурков, когото уважавам най-много от всички, който е един умен човек, когото съм слушал с особено внимание, защото казва за мене много ценни мисли — може-би се лъжа — изказва много прави мисли всеки път, и сега каза една много права мисъл, но нали пусто партизанство, доде се не счепка некъде, не може — все че се направи грешка. (Смех от земеделците) Аз съм съгласен, дето г. Костурков казва, че има непроверени избори. Г-да! По една или друга причина не сме прави — трябваше те да се проверят.

Н. Атанасов (з): Ще ги касираме всички!

Т. Вълчев (з): Ако има за касиране, нека се касират.

Н. Атанасов (з): Тогава ще реват всички.

Т. Вълчев (з): Но другата мисъл, която казва г. Костурков, е, че с нашия закон, който създадохме, ние изгонваме хората от тук. Не е така, г. г. народни представители! Ние не ги изгонваме, както каза г. преждевоворивши. С този закон се цели всеки да седи на своето място, всеки да тегне там, където го поставя българският народ. Що бегат сега, че си отиват сега точно да разберат, че тези приятели, които си дават днес оставката, съ дошли тук не за общото благо, не съ дошли за да подобрят общите интереси и на всичко съ гледали както и техните предшественици, които днес съ министри, и съ сметали, че тук е една пляшка и че тук е една фабрика за милионери, както е било досега. И понеже ние тук съ закон пресекохме пътя на тая пляшка, тай като не можем да служим и на Господа и на дявола, и на единия и на другия, какво виждаме сега? Дава се едно заявление, с което се казва: приемете ни оставката като депутати, събогом ще направим с вас, че идем в адвокатската кантора, там където чично дохаждат с олигархите, и повече кожа ще одерем от него и ще можем да на трупаме повече богатства. (Смех върху земеделците) Това е така. Българският народ и избирателите на тези, които си дават оставките, трябва да разберат как стоят тази работа. Нека видят всички, че тези хора, не съ доволни от това, което България им плаща, защото те не могат да се задоволят със 150 л., а искат повече пари. И, следователно, днес те със своите заявления казват на своите избиратели:

оставяме отечествените интереси, за които ви говорихме миналата година, когато щяхте да ни избирате: ние имаме на друго място заложени по- сигурни клопки, където вие, избиратели, ще ни плащате не по 150 л., а по 1.500 л. на ден. (Ръкоплескане от земеделците) И като е така, защо сме седнали да се караме? Ние, большинството, можем да вземем едно решение да не гласуваме оставките им и да ги върнем да стоят тук.

В. Моллов (д): Нема да ги върнем, те ще си отидат.

Т. Вълчев (з): Е добре, че си отидат, но нека видят техните избиратели къде отиват, нека се забележи в стенографските протоколи, нека разбере целия свет, че тези хора не съ дошли тук за общи интереси, а за лични интереси. И щом това е така, на добър час, аз съм съгласен и моля нашите другари да вдигнат ръка и да им кажем: събогом, идете си; и ще дойдат други на техно място, които не съ толкова лакоми за пари. Това е целия въпрос. Нема защо да се караме. (Ръкоплескане от земеделците)

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Георги Дамянов.

Г. Дамянов (з): Аз нема да говоря, г-да, защото това, което щех да кажа, го каза г. Неделко Атанасов.

Некой от земеделците: Откажи се от думата!

Г. Дамянов (з): Как ще се откажа? (Смех върху земеделците)

Г. г. народни представители! Г. Костурков, между другото, намекна, че ние създадохме закон, с който изпълдихме адвокатите и така постепенно ще ги изпълдаме и, в края на крайцата, Парламента ще остане без интелигенция.

Некой от земеделците: Без адвокати!

Г. Дамянов (з): Да, те съ адвокати. Така че Парламента щел да остане без интелигенция. То значи за нас, че само адвокатите съ интелигентни хора, според него. (Пререкание между д-р А. Гиргинов и земеделците)

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, пазете тишина!

Г. Дамянов (з): Ние, когато създадохме този закон, аз, лично за себе си, имах малко по-особено мнение. Но, понеже аз съм малко по-млад, по-малко разбирам тази работа, съгласих се с мнението на большинството да го гласуваме така, както го гласувахме. Моето мнение беше, че как така можем да отнемем правата на едни хора, които имат професия, занаят, както един имат занаят земеделие, други скотовъдство и т. н. — как може да се отнеме професията на един адвокат! Но, след туй си зададох следния въпрос: как може един Джидров, автор на закона за чл. 4, да го подпише, как може един център тук да вдигне ръка за чл. 4 и да каже: да се съдят, защото съ виновници, и същия Джидров или друг от центъра да се явява срещу съдия, който той е назначил като министър на правосъдието, и да казва: еди-кой си не е виновен! Това не може да си обясня аз!

В. Моллов (д): (Възразява нещо)

Д-р А. Гиргинов (д): Джидров не се е явявал по дела по чл. 4.

Г. Дамянов (з): Джидров, като министър на правосъдието, е автор на закона за съдене виновниците по катастрофата.

В. Моллов (д): Не, той е внесен тук в Камарата от други.

Г. Дамянов (з): Той го внесе.

Д. Нейков (с): Той не се е явявал по дела по чл. 4.

Г. Дамянов (з): Аз не говоря, че той се е явявал; аз виказвам един пример.

К. Пастухов (с): Твоето не е пример. Той нито е автор на закона, нито е защищавал дела.

Д-р А. Гиргинов (д): Вашите деклозиеровци дойдоха при нас да ги защищаваме; всички отказахме, защото ние не печелим пари, а защищаваме морала.

Г. Дамянов (з): Ония съм малко по-доблестни от вас! Те вземаха такова решение да не защищават дела по чл. 4, а вие не сте взели. Вие гласувахте за чл. 4, вие гласувахте за съдненето виновниците, а ги защищавате!

Д-р А. Гиргинов (д): (Възразява нещо)

Председателствующий Х. Манолов: Немате думата, г. Гиргинов!

Г. Дамянов (з): И с това аз си обяснявам кое е ръководило большинството, да искараме да създадем един такъв закон, като казваме: ти или ще бъдеш общественик, за да служиш на държавата, или ще излезеш да си гledаш работата, защото не можеш да служиш на две места. От освобождението на България, през 40 години, всичките съм идвали тук с намерение, със цел да управляват България, и съм проповедвали така, че като дойдат в Парламента, ще дойдат само да законодателстват и да управляват България, но понеже досега никой не е управлявал България, а е управлявал само своите интереси, затова България е докарана до това положение. И ние казваме: ако ти, който се кандидатира за депутат, имаш сметка да служиш за 150 л. на държавата, ако ти, който разправляш по села и градове и се биеш по гърдите и казваш, че ще служиш на този народ, и плачеш за милия народ, направи си сметката и тогава ела в Парламента, за да служиш само като общественик; ако немаш сметка, не идвай. Ето, затуй създадохме този закон. Сега този, на когото не отхвърла, той може да излезе от Парламента и да отиде да си търси по-големи печалби, да си търси по 2.000 л. на ден, а този, който търси по 2.000 л. на ден, той не може да бъде управник, той не може да защищава интересите на большинството от народа.

Вие, г-да, ще се съгласите, че ние, большинството, по некои от въпросите сме съгласни и с опозицията. Когато разглеждахме въпроса за изборите, излезоха от комунистите, от радикалите и от други и ни питаха, особено от радикалите и комунистите ни казваха: „Не можем да си представим как можете вие червеновинените бюлетини да ги правите на оранжеви!“ „Как можете, ми каза един комунист, да направите от червеновинените бюлетини да докарате в Парламента Бончо Боев“ — защото като повикаме подгласниците, ще дойде Бончо Боев и наши — „как можете да направите туй? Нашите хора за Бончо Боева ли гласуваха?“

С. Костурков (р): Не е истина.

Г. Дамянов (з): И ние като взехме акт от техните думи, че ние не можем да правим червеновинените бюлетини на оранжеви и да вземаме демократическите бюлетини да ги правим на пепеляви, на стамболовистки и т. н., ние решихме да не викаме подгласниците. Това е истината. Ние се съгласихме да не викаме подгласниците само поради вашите критики, защото, ако бехме ги повикали, вие винаги щехте да казвате: вие не сте избрани от народа; вие ви избраха комунисти, за да бъдете земеделци.

Д-р А. Гиргинов (д): Большеството ви ще се намали.

Ю. Вълников (з): Нема да се намали.

Г. Дамянов (з): По отношение на нашето большинство аз ви заявявам категорично — нека си направят сметката тези, които искат да я направят — че нашето большинство не се изменява.

Министър К. Томов: Ще се увеличи.

Г. Дамянов (з): Нашето большинство се увеличава с 1, защото наши идват 7 души, а опозиционни 6, и се увеличава с 1. Тук не е въпрос за большинство.

С. Костурков (р): Аз това не поддържах, но казах: дайте място на онзи, които идат по ред.

Г. Дамянов (з): Аз съм слушал Такева да говори, и други слушах да говорят, които си отдоха от тук, че ние искараме да им направим бюлетините от червеновинени на оранжеви. По тоя въпрос толкова.

Колкото се отнася до въпроса за оставките на Чернооков и на Янулов, ние и по силата на закона немаме право, не сме властни да ги задържим, защото ако вземем решение да не им приемем оставките, те и при туй наше решение ще отидат да си адвокатствуват, и не можем да ги спрем. Затуй аз ще гласувам за оставката им.

Председателствующий Х. Манолов: Има думата народния представител г. Кръстю Пастухов.

А. Ляпчев (д): Аз бях искал думата, г. председателю.

Председателствующий Х. Манолов: Записани сте, но г. Пастухов е записан по-рано.

К. Пастухов (с): Г. г. народни представители! Решението на Народното събрание, с което се прие оставката на представителя Янулов, отговаря на справедливостта и на закона. Защото принцип е, че всеки един народен представител, който напуска партията си, трябва да сложи мандата, поверен му от самата партия. И навремето още писа пледирахме пред Народното събрание за тези наши бивши другари, които, по една или друга причина, било че на техна страна е правото, било че на наша страна е правото, съм изключени и излезли от партията, или съм преминали в друга партия, че законът и нравственият дълг като граждани с елементарна гражданска поредчност им повеляват да сложат своите мандати, за да ги застъпят лица, които принадлежат към партията, която има право над тези мандати в Народното събрание. Заради това казвам, че от тая гледна точка решението на Камарата, с което приема оставката на г. Янулов, е справедливо.

Оставка подава и нашия другар и мой личен приятел г. Чернооков, който съже своя хумор и весела реч е правил удоволствиес на Камарата дълго време, независимо от политическите му убеждения. Мисля, че Народното събрание нема право да откаже на един народен представител да сложи своя мандат. Това е в разум на конституцията и на избирателния закон. Само когато върху представителя се упражни физическо или душевно насилие непосредствено, тогава Народното събрание има право да откаже да му приеме оставката.

Министър К. Томов: Както беше с Манова.

К. Пастухов (с): С Манова вие знаете как е било. Там, ми се чипи, че направихте една сметка.

Министър К. Томов: Ами той си признаваше, че имало насилие.

К. Пастухов (с): Там е една грешка, защото нема насилие върху народен представител, който присъства в Народното събрание . . .

Министър К. Томов: Той изповедваше това в заявлението си.

К. Пастухов (с): . . . и на който устата не е запушена да обяви пред Камарата, че е изнасилен, и като изнасилен, той не може да сложи мандата си. В случая с г. Манова има едно вероломство: той требаше да сложи мандата си, защото неговия мандат не бе на Комунистическата партия, тя не го е кандидатирала. Във време на изборните борби той, напротив, като противник на комунистите е водил най-ожесточена борба против тех и е избран против тех. Аз казвам и за него, който се е борил в нашата партия в продължение на 15 години, че елементарната гражданска длъжност му повеляваше, даже ако сметнем, че той е прав, и че по убеждение преминава в Комунистическата партия, да сложи мандата си и при други избори да се кандидатира като комунист. Защото той сложи мандата си и вие изиграхте една игра. Как можете вие да търпите като партия да дойде един човек, който минава у вас, и да обяви пред Народното събрание, че е бил изнасилен? Вие да бъдете насилици върху неговата душа и да го държите във вашата среда, . . .

Т. Петров (к): Ние гласувахме за неговата оставка.

К. Пастухов (с): . . . вие гласувахте за неговата оставка! Никой не може да го държи зорлен. Ако сметате, че е недостойно да бъде във вашите редове, въпреки това, че Народното събрание не му е приело оставката, вие ще се задоволите и без него да стоите в Парламента.

Т. Петров (к): Не можем да решим.

К. Пастухов (с): Вие можете да решите всичко, но вие искате да правите демагогия. Аз съм го казвал и на г. Манова, който е писал за вас много лоши работи, че не му прилича да стои във вашата среда.

Т. Петров (к): Като общоделец.

К. Пастухов (с): Като общоделец не, а като гражданин. Ако аз кажа за вас, че вземате 10 милиона рубли от Русия, че вашия клуб е публичен дом, както е писал той, аз немам право да стоя във вашата среда. (Ръкоплескане от земеделците) И ако стои във вашата среда, аз съм безчестник и вие сте безчестници, щом ме търпите. (Ръкоплескане от земеделците и от центъра. Възражения от комунистите) Тези господа, ръководени от своите сметки, могат да не приемат мандата, оставяката му (Възражения от земеделците), но вие не можете да го търпите във вашата среда, защото вие приемате с това, че действително вашият клубове съм публични домове и че вие сте подкупници. (Ръкоплескане от земеделците. Възражение от комунистите) Не мога аз да пиша днес като общоделец, а утре да говоря като комунист. Аз съм един и същ човек и като комунист, и като широк социалист, и като земеделец, и гражданска ми доблест трябва да бъде една и съща, а убежденията ми могат да бъдат други. Морала ми, честността ми требва да бъде една и съща, каквито и убеждения да имам. (Възражения от комунистите) А не можете да издавате вие идиулгения: което сте говорили, говорили сте го като общоделец. Г. Манов има 40 лазарника (Смех), той не е дете, той знае какво е говорили, какво е писал и в името на какво е дошъл като народен представител. (Възражения от комунистите) Той има същото мнение за вас, както имате и вие същото мнение за него, и аз го виждам в отношенията ви. Той нема да остане във вашата среда като народен представител.

Некой от земеделците: Нак ще си дойде при вас.

Л. Кандев (к): Проститутките говорят за чест! Раковски им каза „политически чапкани“. Типичният тяхен представител говори за чест!

К. Пастухов (с): Г. г. народни представители! На клеветниците и на агентите на чужди държави сметам за излишно да стговарям по-нататък, защото немам време.

Л. Кандев (к): Един агент на буржоазията, убиец на работниците, разбира се, че не може да отговаря.

К. Пастухов (с): Г. Чернооков има право да сложи своя мандат. Но право забележа г. Костурков, че, по силата на един закон, върху него се упражнява известно, макар и далечно, изнудване. Каквото и да говорим тук за самопожертвуване, нашата самопожертвувателност не може да отиде дотам, щото да оставим без причина да бъде наложено нашето съществуване. Ако той нема средства — както и действително нема средства — той има право да сложи мандата си. Защото закона, който гласувахах, в същност, предоставя на адвокатите депутати правото да оптират, желаят ли и западат да упражняват депутатския си мандат или предпочитат да се задоволят със своята професия. И ако некой каже: аз предпочитам моета професия, никой нема основание да хвърли върху него упрек, че той, ръководен от лични съображения, дава прередство на занаята си пред обществения дълг, тъй като той ще ви направи възражението, че Народното събрание изважда един грех като без особена причина, а по-скоро по други съображения, гласува един закон, който поставя в трудно положение известна категория хора в Народното събрание.

Немам за цел, г. г. народни представители, да защищавам въобще адвокатите. Частно съм говорил с некои от вас за сметка на адвокатите и съм изказвал мнение, че съвещу злоупотребленията, които адвокати вършат в името на своята професия, било в съдилищата, било в разни други административни учреждения, Народното събрание може и е длъжно да вземе по-ефикасни мерки. Съществуващия закон за адвокатите е недостатъчен да прегради пътя на големите и явни злоупотребления и законодателната власт, подир 30 години, от когато е създадла този закон, може да се намеси. Но неразумното е, че се отнема правата на една част от народните представители, защото злоупотребленията, от които се оплаквате — и всичина

трябва да се оплакват от тех, продължават да си съществуват и тоя закон нема да ви удовлетвори. Трябва по-друго законодателство, за да може да се стабилизира и морализира адвокатското съсловие. Помислете върху това, за да не дохождаме до такива отношения.

Ето защо моя другар Чернооков има право, без да може некой да го обвини в корист или в защита на личен интерес, да сложи своя мандат. Той достатъчно се е борил обществено и ще продължава да се бори като ратник за народните правдии, макар и да е адвокат. Но той не може да съществува, ако не упражнява своята адвокатска професия.

Г. г. народни представители! Г. Костурков повдигна един въпрос, подет и от г. Неделко Атанасов и други некои народни представители: именно въпроса за вакантните депутатски места — наемните ли депутати ги нарекохте, как ги нарекохте, не зная. Той въпрос наистина не е на дневен ред, но добре е да си вземе бележка правителството и бюрото на Камарата по него. Преди месеци още аз съм депозирал питане до бюрото на Камарата за разрешението на този въпрос. И ако тук се спират на него, защото той се повдигна, то не е за да препоръчам едно или друго разрешение, но просто, като народни представители, ние трябва да го повдигнем. Аз искам да стигнем до едно разрешение и да чуем Народното събрание да каже думата си в един или друг смисъл. Защо? Защото колко неестествено е, да не бъдат утвърдени досега изборите! Това не е в нашата парламентарна традиция. Само Радославов направи това отклонение, защото се боеше от гюмюрджинските и струмишките депутати, избрани без редовни избирателни списъци и с единствената цел да може да си осигури тук мнозинство. А ние вечеeto две сесии изкарваме, две години заседаваме и всички избори не са утвърдени. Има некои избори под анкета, но анкета не е станала и не е докладвано нищо по тях. Имаме сържъх това касиране.

Г. г. народни представители! Ценя всички съображения, които се изказаха от едната или от другата страна, но аз ви питам: пред съвестта си, какво ще отговорите на този въпрос? Конституцията повелява на всеки 20 хиляди души да има един народен представител, и според избирателните списъци и статистическите сведения ние трябва да имаме Камара в състав от 229 человека. Така ги извика и бюрото; и отварана така обявя: от 216 души народни представители присъствуваат толкова, а отсъствуват толкова. Аз питам: къде е разликата от 216 души народни представители до 229 души? Как можем ние да приемем, че нашият закон съзакон, когато немаме Камара в законен състав? В законен състав е тя, когато има 229 души налице. Следователно първото нещо, на което ние трябва да съгласим и да си дадем сметка, то е: каквото и да правим, трябва да имаме по списък 229 души, за да изпълним повелята на конституцията. Тъй като, ако тръгнем по този път, утре друго правителство, дошло в пристенение, може да направи друга една постъпка и вместо 216 души депутати, да кажем, да остави 150 души народни представители; по списък всички да ги има, а в същност останалите да ги нема. Де е тогава народното представителство — тая фикция? Нема я. Тя е опровергната. Трябва да му дадим изхода.

Г. Неделко Атанасов възразява: „Ние сме си дали дума да бъдем верни на решението на Земеделския съюз“. Много добре, щом сте си дали „да“, но да решим този въпрос в Камарата. И аз бих го попитал: като си дадохте лума, решихте ли си въпроса, от де ще вземете разликата между 216 и 229? И не иде ли вашето решение в разрез с повеленията на основния закон?

Н. Атанасов (з): Има и друг въпрос, г. Пастухов: като се изчерпят едни листи по разни причини, какво ще правите? То е един въпрос, който ще трябва да се разреши общо.

С. Костурков (р): Сложете го на дневен ред! Шо го не ви съсете тук — в Народното събрание? Не смеете!

К. Пастухов (с): Аз ви казах: сложете този въпрос на дневен ред, за да ви кажем ние нашите доводи и за да чуем вашите възражения и най-накрая ще го решим, но че го реши Народното събрание. А така ще излезе, че правим един скандал: да има частни, отделни мнения по известни въпроси, без да ги разрешаваме. За мен, ако питате, аз мога да ви кажа, че по избирателния закон трябва да дойдат подгласниците; няма друга процедура, нема касиране на листи. За една листа не може да се

направи избор; може да се направи избор за една колегия. Би требвало да има един параграф в избирателния закон, според който, ако гласуването по една листа в такъв състав — 10 хиляди гласа, да кажем — се признае за недействително, да се произведе избор за целата колегия; но то требва да стане по силата на един текст в закона, който липсва. Ако сметате, че трябва другояче да се процедира, правете го друго-яче. Защото иначе остава у мен подозрението: или решението на Народното събрание е вземено по съвест и отговаря на закона — това го чувствува всеки народен представител — като приемем, както се приема в едни общински избор, че ако една листа е нередовна, тя се изключва и следователно плячката — ако мога тъй да се изразя — се поделя между другите, които никак не съм се надевали и крадят гласовете на своите противници, или пък Народното събрание чувствува, че е извършило беззаконие, че вата му не е съобразен с разума на този закон и е шупелия нещо, и не смее да сложи този въпрос на разглеждане. Но аз искам да се разгледа той. Възпроизврете, г-да, старите депутати, ако сметате, че решението е вземено прибръзано. Немам нищо против да се върнат всички касирани от едната или от другата страна. Повикайте техните заместници. Немам нищо против. Дайте друго разрешение на въпроса, но то требва да стане.

Ето защо без това разрешение в едни или в друг смисъл ние само се излагаме, че върхим едни актове на партизанство и решението ни съм основани на съображения, чужди на разума на закона.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Андрей Ляпчев.

А. Ляпчев (д): (От трибуната) Г. г. народни представители! По повод на тези заявления се изказаха мисли, които, по моето разбиране, колкото и да съм ценни, не засегат в същност въпроса. Въпроса за мене е съвсем другаде. Почитаемото правителство с неговото большинство решиха да отнемат правото на избрани народни представители при извънредно законоположение, а не защото те сметат, че адвокатите имат гази или онази вина. Защото щом апелирате на здравия разум, той едно ще наложи на всички ви: вие можете да вземете едно решение да не идват депутати адвокати, но за в бъдеще. Вие не можете, по здравия разум, да вземете едно решение да изгоните адвокатите от Народното събрание, да спрете професията с това изгонване на тогози или оногози, след като той е дошъл тук напълно на законно основание да бъде народен представител.

Х. Пенчев (з): Ние не ги гоним, а ги оставяме да стоят. Туй требва да се разбере.

А. Ляпчев (д): Моля Ви се. Аз не желая да се препливат във всичките тези дребни приказки и да отговарям на г. Тома Вълчев, нито на г. Неделко Атанасов. За мене въпроса за изгонването на народните представители, които съм адвокати, е свързан със целата политика, с всичките закони, които характеризират вашето управление. И сега аз се питам: кои беха те, какво остава от тех, какво може да остане от тех западре? Ние сме свидетели, че заседаваме сега на извънредна сесия специално с една задача: да отнемим почти всички ваши закони, които съществяват вашата реформа. Да ги изброявам има ли нужда? Вие ги знаете и единия, и другия, и третия, и четвъртия; отменени съм в същност и онези, за които тук дума не става. Г. министъра на финансите го нема тук, по аз желая да ми отговори той: според закона за отчуждаване на сградите той требва да плати — колкото и малка да е сумата — на онези, на които ще вземе сградите. Той предвиди кредит за тая цел от 100.000.000 л. в бюджета за извънредните разходи на държавата; упражнявали този кредит? Не. Ще го упражнява ли? Не. Защо? Дал си е съгласието, че нема да го упражнява. Какво стана с този закон? Хвържна, той не съществува. По закона за трудовата поземельна собственост — ваша — вие постановихте, че на онния, на които земите се отнемат било според този закон, било според закона за увеличение размера на държавните земи, ще се плати в държавни заложни облигации от Земеделската банка и т. н. Сте ли в положение да издадете тия заложни облигации? Не. Сте. Закона ви е провален. Като прибавим тия два закона, които фактически съм провалени, тъм другите закони, които изменяваме — защото ние току-що гласувахме

изменения по закона за трудовата повинност, които изменението докараха, дотам, че немаше нужда от този закон, за да бъде трудовата повинност поверена на общините, съвсем немаше нужда, понеже постоянната трудова повинност, с характер известен вам, ние я отменихме, отменихме и чл. 4, ...

В. Моллов (д): И 9, и 10.

А. Ляпчев (д): ... отменихме напоследък и ... — кое беше още — всичко отменихме. (Възражения от земеделците)

Г. Марков (з): Това не е по наша вина, г. Ляпчев.

А. Ляпчев (д): Сега остава този закон, който е част от вашата революционна законодателна дейност. И затуй аз се питам: вие сметате ли, че този закон требва да бъде още в сила, за да не допускате хората да си упражняват професията? Този е въпроса. Защото, ако вие имате некаква възможност още да се защитите пред що-годе разбраниите хора в тази държава, пред собствените си очи, то е следното: да кажете това, което каза г. министър-председателя. А той каза следното нещо: „Тоя чл. 4 беше една временно мерка и требаше навремето това-нова да стане. Което можа да стане, стана; което не можа да стане, не стана, но то е временно работа, требва да се махне“. Вие ще откажете ли по съвест, че вашият закон за изгонване от тук на народните представители, които съм адвокати, е пищо друго, освен една такава временно мерка? Можете ли да откажете? (Възражения от земеделците) Нема да откажете. Вие го знаете самите, вие го чувствувате. Тогава аз се питам по човешки: не е ли дошло време да се сетите вие самите и да вземете инициатива да махнете този закон? (Възражения от земеделците) Защото, г. г. народни представители, там е целия въпрос; не е ли дошло време да отмените вие този глупав закон? Тъй като, каквито и аргументи да привеждате вие, че сте искали не знам какво — в Народното събрание да присъствуват адвокатите, а те не присъствували — аз ще ви кажа, че, за да присъствуват адвокатите, трябва да присъствуваме всички. Присъствуваме ли вие? Вие можете ли да кажете това по съвест? Ами нещо повече правим, против което не съм: понеже има големо число хора, които съм застъпи със своята жетва, заради тех ние си давам ваканции. Тъкмо тогава, когато настъпят тези работи, даже и когато настъпят празниците, ние си даваме ваканции. Защо? Понятно, човешко. Но не можете да твърдите вие, че сериозно сте направили закона, за да държите адвокатите тук. Това не е така; вижте: и тий, които не съм адвокати, пак не идват — па и от вас мозозина не идват, па и други не идват. Други мерки има за туй — вие ги знаете кон съм — те съм мерките във вътрешния правилник и т. н. Ако е нужно, сложете въпроса, ще го разгледаме и ще приемем мерките. — Да не упражняваме влияние в държавата! Ами че има ли нужда аз да ви припомнявам най-същественото, което трябва да се забрави? То е ѝ г. народните представители да не вземат участие в управлението и да не стават държавни чиновници. Че вие задържате ли некъде този принцип? Кажете по съвест: кой от вас е останал да не е станал държавен чиновник? Кажете, кой от вас? Ни един. Иззвратихте всичко наопаки. Има ли нужда да изброявам лица? Ами това е най-големия скандал, това е най-големото опровержение на целия парламентаризъм, даже нещо повечко — на целия конституционализъм. Не съм тези съображенията. Съображенията ви беха в свързда със целата ви политика, да се похвалите, че вие правите нещо, което не е бивало. Признайте, обаче, че тези работи не съм трайни, че те требва да се отменят. Отменете ги. Требва да отмените и този закон. Нема друг изход. Това е той. И едно съвпадение е, че тъкмо когато отменихте всички закони, тук се занимаваме с още неотменения закон за адвокатите. Требва да го отмените.

Х. Ветовски (з): Защо си давате зор така, а не си подгответе работата да ни се заповеда?

В. Моллов (д): Нима това ще чакате? Да бяхте се сели за чл. 4, немаше да има нужда да ви се напомня и да се срамите.

Некой от земеделците: (Възразява нещо)

В. Моллов (д): Вие управлявате като депутати и Дирекция, и Консорциум, и Народен магазин, и всичко.

А. Ляпчев (д): Г. г. народни представители! Досежно нуждата от интелигентни хора в тая Камара, нема защо да говоря; не желая още да говоря от какво значение съм г. г. адвокатите тук; не желая още да се спират на големия въпрос от какво значение е за демократията, която вие всички тук търсите, да има хора със свободни професии, с гарантирано положение, които да идват тук. Но не мога да се не спра пред друг един въпрос, колкото странно и да изглежда вам, колкото и да дава повод за упреки. Вие водите една външна политика, съгласно разбиранията на договора, който ни е наложен, една външна политика, която трябва да представи България в света, който ни наложи този договор, за една страна културна. Вие сериозно ли мислите, че не дискредитирвате целото управление и министри с този закон? Г. Стамболовски ще отиде в Обществото на народите, ще срещне Вивианни, министър-председател, адвокат; ще срещне Лойд Джордж, адвокат; ще срещне тогоз и оногоз и мислите ли вие, че г. Стамболовски ще спечели с този закон, като каже, че аз такива като вас изгоних от Народното събрание? (Смех пред левицата) Не е за смех, г-да. По политиката, която имат, те трябва да държат голема сметка. Нема избор. Който дойде тук да управлява на тази маса, не може да прави фантазии и да изпълнява своите прещевки; той има дълга да отговаря на интересите на тази страна и трябва да я вземе във всичката ѝ целост и с всичко, което е за и против, да види какво може да спечели за нея и ще може ли да спечели с такава дейност. Досещ ви е по-грешна целата работа. Съвета на разума, понеже го търсите, може да бъде само един — имайте кураж на своя инициатива да отмените този глупав закон; стига с подигравки да излагате страната и не ѝ пакостете. Толкова по закона за адвокатите.

По другите въпроси, досежно състава на Народното събрание, то не е такъв въпрос, какъвто вие си го представявате, защото, когато г. министър-председателят излезе тук да говори и да казва: аз съм за народовластие, ще го запитам: ти какъв Парламент имаш тук, ти немаш Парламент със законен състав, ти имаш 216 души вместо 229. Това е сериозна работа, това не съм приказки, това е пълно опровержение на теорията за народовластието, вие подгосвате сами съдбата си. След него идва практическият въпрос: как да се допълният тия 13 души? Казват ви всички, че сложения въпрос требва да съз разреши, но преди разрешението на кардиналния въпрос досежно касираните листи, има касирани и народни представители, а не листи. Има касирани народни представители, защото те не притежават качествата, но не може да бъде касирана листата. Лицето е напр., не знам какво, . . .

С. Костурков (р): Например секретар-бирник.

А. Ляпчев (д): . . . той се касира, но заместника му трябва да дойде. Виж това не правите, вие от начало до край мислите, че продължавате да имате един Парламент, завеждат със сила. Нима вие сметате, че правите нещо добро за България, когато се представлявате пред света в днешния момент с вашата политика, с вашия път, по който сте тръгнали, че вие седите бучаам аж ичин? Вие из-

губихте всекакъв морален авторитет. Правителството е лишено от всякаква морална подкрепа и следователно недейте съ очудва, че всички негови акции съ провалени и не могат да бъдат други. Това трябва да го знаете добре. (Ръкоплескане всред левицата)

А. Стойчев (з): Още по-добре за вас. (Възражение от земеделците)

Л. Кандев (к): Изпе ви Ляпчев апилуята и ви кани да си възврите.

А. Ляпчев (д): Това не е шега, това съ сериозни въпроси.

Х. Пенчев (з): Аз съм уверен, че това, което той говори, не го верва сам.

Председателствуващ Х. Манолов: (Зважи) Моля, г-да!

Ще гласуваме. — Които г. г. народни представители приемат оставката на народния представител г. Георги Чернооков, моля, да си вдигнат ръката. Министерство, Събранието приема.

Следующето заседание ще стане . . .

Министър Н. Томов: Правя предложение следующето заседание да стане на 1 октомврий.

Председателствуващ Х. Манолов: Понеже съ изчерпи тоя дневен ред, заседанието требва да се вдигне.

Има предложение от г. министъра на вътрешните работи следующето заседание да стане на 1 октомврий.

Които приемат тай направленото предложение от г. министъра на вътрешните работи, моля, да си вдигнат ръката. Министерство. Събранието приема.

В. Моллов (д): 1 октомврий е в събота. Оставете го за понеделник.

Министър Н. Томов: Гласувано е вече.

Председателствуващ Х. Манолов: Дневен ред за това заседание: първа точка — доклад на комисията по проверка на изборите в Шуменската избирателна колегия. Втора точка — трето четене законопроекта за изменение и допълнение закона за трудовата повинност. Трета точка — второ четене на законопроекта за допълнение закона за изменение на закона за мораториума. Четвърта точка — първо четене законопроекта за митническата тарифа на вносните стоки, и неразгледаните предложения от днешния дневен ред.

Които приемат този дневен ред за заседанието на 1 октомврий, моля, да си вдигнат ръката. Министерство, Събранието приема.

Заседанието съ вдига.

(Вдигнато в 12 ч. 40 м. на пладне)

Подпредседател: **Х. Т. МАНОЛОВ.**

Зам.-секретар: **Х. ПЕНЧЕВ.**

Началник на Стенографското отделение: **Т. Гълъбов.**